

Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори

РАМАЗОН ҲАЙИТИНИ НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Мамлакатимизда инсон қадрини улуғлаш, ўзаро ҳурмат, дўстлик ва ҳамжиҳатлик муҳитини мустаҳкамлаш, юртдошларимизнинг виждон эркинлиги борасидаги ҳуқуқларини таъминлаш бўйича олиб борилаётган кенг кўламли ислохотларимиз тўғрисида яратилган қўлай имкониятлардан самарали фойдаланиб, халқимиз муборак Рамазон ойини тинчлик-хотиржамлик ва шукроналик билан ўтказмоқда.

Айниқса, маҳалла, ёшлар, хотин-қизлар ва нурунийлар жамоатчилиги, диний уламоларимиз томонидан жойларда кўплаб маънавий-маърифий ишлар амалга оширилаётгани, саховат ва меҳр-муруват тadbирлари доирасида кам таъминланган, ёлғиз ва ногиронлиги бўлган инсонлар ҳолидан хабар олиниб, уларга амалий ёрдамлар кўрсатилаётгани Рамазон ойининг аҳамияти ва файзу тароватини янада оширмоқда.

Ана шундай хайрли ишларнинг давоми сифатида улуг айём — Рамазон ҳайитини муносиб кутиб олиш ва юксак савияда ўтказиш, унинг моҳиятида мужассам бўлган меҳр-оқибат, саховат, олижаноблик ва бағрикенглик фазилатларини асраб-авайлаш ҳамда кенг тарғиб этиш, эл-юртимизнинг эзгу ният ва орзу-интилишларини кўллаб-қувватлаш мақсадида:

1. Жорий йилда Рамазон ҳайитининг биринчи кунини **21 апрель — жума** кунига тўғри келиши тўғрисида Ўзбекистон мусулмонлари идораси Уламолар кенгаши томонидан қабул қилинган қарорни инобатга олиб, мамлакатимизда 2023 йил **21 апрель** кунини Рамазон ҳайити байрами сифатида кенг нишонлансин.

2. Аҳолининг Рамазон ҳайити байрамини муносиб кутиб олиши ва юксак савияда ўтказиши учун қўлай шарт-шароит яратиш мақсадида **2023 йил 24 апрель (душанба)** кунини иш ҳафтасининг туридан қатъи назар барча ходимлар учун **қўшимча дам олиш кунини** сифатида белгилансин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари Дин ишлари бўйича қўмита ҳамда ҳамкор ташкилотлар билан биргаликда Рамазон ҳайити халқимизнинг миллий анъана ва қадриятларига мос равишда ўтказилиши учун тегишли чора-тадбирларни амалга оширсин.

Маданият ва туризм вазирлиги Транспор ва зирлиги билан биргаликда юртдошларимиз учун муборак Рамазон ҳайити кунларида мўтабаб зиёратгоҳлар ва тарихий қадимжоларга зиёратларини ташкил этиш мақсадида қўлай шароит ва имкониятлар яратсин.

4. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ва бошқа оммавий ахборот воситаларига Рамазон ҳайитини нишонлаш билан боғлиқ тadbирларни кенг ёритиш тавсия этилсин.

5. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А.Н. Арипов ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг маслаҳатчиси М. М. Камиллов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш.МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри, 2023 йил 20 апрель

30 апрель — Ўзбекистон Республикаси референдуми кунини

ИНСОН ҚАДР-ҚИММАТИ — ОЛИЙ ҚАДРИЯТ

Хар қандай ислохот кучли конституциявий-ҳуқуқий асосга таянсагина, қўзланган эзгу мақсадга ва улуғвор вазифаларга, самарали натижаларга эришади. Бугунги кунда юртимизда айни шу мақсадда Конституциявий ислохотлар ўтказилмоқда.

Шу муносабат билан "Адолат" социал-демократик партияси томонидан республикаимизнинг барча ҳудудларида давра суҳбатлари, учрашувлар, маънавий-маърифий тadbирлар ташкил этилмоқда.

Мана шундай тadbирлардан бири партиянинг Жиззах вилоят кенгаши томонидан Жиззах политехника институтининг мажлислар залида ташкил этилди. "Конституциявий ислохотлар — инсон шаъни ва қадр-қиммати учун" мавзусида бўлиб ўтган ушбу тadbирда партия Сиёсий Кенгаши раиси Баҳром Абдуҳалимов, партия вилоят, шаҳар ва туман кенгашлари ходимлари, институтнинг профессор ўқитувчи ва талабалари, халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашлари депутатлари, соҳа мутахассислари, кенг жамоатчилик иштирок этишди.

Тadbирни очган партия вилоят кенгаши раиси Ориф Шукуров Конституцияга киритилаётган ўзгариш ва қўшимчалар Янги Ўзбекистонда амалга оширилаётган

ислохотларнинг давомийлигини таъминлашда мустаҳкам ҳуқуқий пойдевор бўлаётгани, ҳар бир янги норма, авваламбор, инсон ва унинг ҳуқуқларини кафолатлашга қаратилаётгани борасида фикр-мулоҳазаларини билдириб ўтди.

Шундан сўнг партия Сиёсий Кенгаши раиси Баҳром Абдуҳалимов янги таҳрирдаги Конституция халқимиз учун ғоят аҳамиятли бўлиб, адолатли жамият қуриш йўлидаги улкан қадам экани, Бош қомусимизнинг мамлакатимиз ҳаётида тутган ўрни, унга киритилаётган янги қўшимча ва ўзгаришлар халқимизнинг турмуш фаровонлигига, инсон қадрининг юксалишига

хизмат қилиши, қолаверса, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш давлатнинг олий мажбурияти этиб белгиланаётгани хусусида сўз юритди. Инсон шаъни, қадр-қиммати билан боғлиқ барча нормалар Янги Конституция мазмунига сингдирилганлиги, инсон ҳуқуқ ва эркинликлари қонунлар, давлат органлари ва улар мансабдор шахслари фаолиятининг мазмун-моҳиятини белгилаб беришини эътироф этди.

Дарҳақиқат, янгиланаётган Конституцияда инсонга эътибор, унинг қадрини улуғлаш, ҳар бир фуқарога ғамхўрлик қилиш масаласи давлат ва жамиятнинг асосий бурчи эканлиги мустаҳкамлаб қўйил-

моқда. Қолаверса, инсонларнинг фаровон яшашлари, камбағалликни қисқартириш, бандликни таъминлаш, ишсизликдан ҳимоя қилиш бўйича давлат ўзига қатор янги мажбуриятлар олиши кўзда тутилган.

Шунингдек, тadbирда иштирокчилар томонидан халқимиз янгидан-янги марраларни забт этаётгани, мазкур ўзгаришларни нафақат биз, балки чет элликлар ҳам эътироф этаётгани, энг муҳими, юртдошларимизнинг дунёқараши янгиланиб, улар ислохотларнинг фаол иштирокчисига айланаётгани алоҳида таъкидланди.

Жиззах вилоят кенгаши матбуот хизмати

REFERENDUMDA MUDDATIDAN OLDIN OVOZ BERISH TARTIBI

Referendum kuni o'z yashash joyida bo'lish imkoniyatiga ega bo'lmagan **ovoz beruvchi muddatidan oldin ovoz berish huquqiga ega.**

Muddatidan oldin ovoz berish referendumga 10 kun qolganida — **19-aprelda boshlanadi** va 3 kun qolganida — **26-aprel kuni tugallanadi.**

Muddatidan oldin ovoz berishni amalga oshirish uchun ovoz beruvchi fuqaro tegishli uchastka komissiyasi a'zosi **o'z shaxsini tasdiqlovchi hujjatini ko'rsatadi** hamda referendum kunida bo'la olmasligining sababi, jumladan, ta'til, xizmat safari, xorijga chiqish kabi sabablar ko'rsatilgan ariza asosida tegishli **uchastka komissiyasidan ovoz berish byulletenini va konvertni oladi.**

АСОСИЙ ҚОНУНИМИЗ ТОМ МАЪНОДАГИ ХАЛҚ КОНСТИТУЦИЯСИГА АЙЛАНМОҚДА

Дилмурод ИСМОИЛОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатасидаги
«Адолат» СДП фракцияси
аъзоси

Бир пайтлар оддий фуқаро ҳоким, вазир ва бошқа турли органлар раҳбарлари тугул, бирон-бир суд идораси ё судьянинг олдига ҳам яқинлаша олмасди. Судга мурожаат қилган фуқарога “низо пайдо бўлишига унинг ўзи айбдор” деган мазмунда қараларди.

Давлатимиз раҳбари президентлик фаолиятининг илк кунларидаёқ

Суд идорасига иши тушган ҳар бир шахс ушбу даргоҳда қонун ва адолат устувор эканига ишонч ҳосил қилиши керак. Зеро, ҳар қандай баҳсли масалага адолатли ечим фақат одил суд томонидан топилади.

“Судьянинг онгида — адолат, тилида — ҳақиқат, дилида — поклик бўлиши керак”, деган талабни қўйди.

Сўнгги йилларда амалга оширилган суд-ҳуқуқ ислохотлари суд ҳокимияти мустақиллигини, судлар фаолиятида очиқлик ва шаффофликни таъминлаш билан бирга, фуқароларнинг ҳуқуқ ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш кафолатларини кучайтириш имконини берди.

Судларда ишларни кўришда адолатли, очиқлик ва шаффофликни таъминлаш учун “Электрон одил судлов” тизими жорий этилди. Аҳолининг одил судловга бўлган ишончини ошириш мақсадида “Хабас корпус” институти кенгайтирилиб, тергов устидан суд назорати янада кучайтирилди.

Мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимида амалга оширилаётган туб ислохотлар туфайли ҳозир юрдошларимиз нафақат суд ходимлари, балки Олий суд судьялари билан ҳам бемалол учрашиб, ўз муаммоларини ижобий ҳал этяпти.

Янги тахрирдаги Конституцияда фуқароларга суд томонидан ўзига нисбатан қўлланилган қонуннинг Конституцияга мувофиқлиги тўғрисида **Конституциявий судга мурожаат қилиш** ҳуқуқи берилганлиги фуқароларнинг ўз ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш учун янги **механизм ҳисобланади**.

Асосий қонунида суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган-

лар фаолиятини фуқароларни жазолани ёндашувдан инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилувчи ва ҳимояловчи, поймол қилинган ҳуқуқларни тикловчи, рағбатлантирувчи ёндашувга ўзгартираётгани фуқароларнинг эртанги фаровон ҳаётини таъминлашга қаратилгани билан муҳим аҳамиятга эга.

Наманган вилоятида “**Давлат ҳокимиятини ташкил этиш тизимини янада ислоҳ этишнинг конституциявий-ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш**” мавзусида бўлиб ўтган халқаро давра суҳбатиде юқоридаги масалалар диққат марказда бўлди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, Сенат аъзолари, халқаро экспертлар, олимлар, судьялар, маҳаллий кенгашлар депутатлари иштирок этган тадбирда сўнгги йилларда амалга оширилган кенг қўламли ва тизимли ислохотлар натижасида мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида туб ўзгаришлар амалга ошгани алоҳида қайд этилди.

Давлат ҳокимияти органлари ўз фаолиятини мутлақо янгича тизим, яъни “**Инсон манфаатлари ҳамма нарсадан устун**” тамойили асосида йўлга қўйгани нафақат юрдошларимиз, балки хорижий экспертлар томонидан мамнуният билан тилга олинди.

Улар мамлакатимизда амалга оширилаётган Конституциявий ислохотлар, энг аввало, Ўзбекистон

фуқароларининг ҳаётини яхшилаш, уларнинг демократик эркинлигини таъминлаш ва кенгайтиришга қаратилганини юқори баҳолашди. Хорижий экспертларнинг фикрича, янгиланган Конституция мамлакатнинг узоқ муддатли тараққиёт стратегиясининг мустаҳкам ҳуқуқий асоси ва ишончли кафолати бўлиш баробарида, Ўзбек халқининг эртанги фаровон ҳаётини таъминлайди.

Барча иштирокчилар, айниқса, экспертлар томонидан Бош Қомиссияга киритилаётган ўзгаришлар алоҳида эътироф этилди. Зеро, янги тахрирдаги Конституциямиз илгари амал қилиб келган “**давлат — жамият — инсон**” тамойилини “**инсон — жамият — давлат**” деб ўзгартириш, яъни, энг аввало, инсон манфаатини ҳар нарсадан устун қўйишни мақсад қилган.

Масалан, унда судьялар Конституцияга бўйсунуши тўғридан-тўғри белгиланаётгани, суд ҳокимиятининг молиявий мустақиллигини таъминлашга оид алоҳида модда киритилаётгани судлар мустақиллиги кафолатларини кучайтиришга хизмат қилади.

Шу нуқтаи назардан айтганда, янги тахрирдаги Конституция том маънода, халқ Конституцияси бўлади, десак, айни ҳақиқат. Зотан, у оддий ва ҳаётий, исбот талаб этмайдиган ҳақиқатни ўзида акс эттиради, энг муҳими, халқимиз истагига ва хорижий давлатлар таҳрибасига тўла мос келади.

28-МОДДА.

Жинойят содир этганликда айбланаётган шахс унинг айби қонунда назарда тутилган тартибда ошкора суд муҳокамаси йўли билан исботланмагунча ва суднинг қонуний кучга кирган ҳукми билан аниқланмагунча айбсиз деб ҳисобланади. Айбланувчига ўзини ҳимоя қилиш учун барча имкониятлар таъминланади.

Айбдорликка оид барча шубҳалар, агар уларни бартараф этиш имкониятлари тугаган бўлса, гумон қилинувчининг, айбланувчининг, судланувчининг ёки маҳкумнинг фойдасига ҳал қилиниши керак.

Гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи ўзининг айбсизлигини исботлаши шарт эмас ва исталган вақтда сукут сақлаш ҳуқуқидан фойдаланиши мумкин.

Ҳеч ким ўзига ва яқин қариндошларига қарши гувоҳлик беришга мажбур эмас.

Агар шахснинг ўз айбини тан олганлиги унга қарши ягона далил бўлса, у айбдор деб топилиши ёки жазога тортилиши мумкин эмас.

Озодликдан маҳрум этилган шахслар ўзига нисбатан инсоний муомалада бўлиниши ҳамда инсон шахсига хос бўлган шаъни ва қадр-қиммати ҳурмат қилиниши ҳуқуқига эга.

Шахснинг судланганлиги ва бундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлиши мумкин эмас.

ТАҚИҚЛАР БАРҲАМ ТОПАДИ

Инсон борки, болалигидан орзулар билан яшайди. Биз ҳам “**Катта бўлсам ҳарбий бўламан, шифокор бўламан, прокурор бўламан, милиция ходими бўламан**”, деб орзулар қилганмиз. Бу орзуларнинг амалга ошиши учун мактабда аъло баҳоларга ўқиганмиз, олий ўқув юрглари битириб, орзуимиздаги касбга эришганмиз.

Рустам ҲАЙИТОВ,
Навоий вилоят кенгаши
раиси

Бироқ ўтган даврда биз яшаган жамиятда шундай бир “қўринмас тақик” бор эди. Яъни, яқин қариндош-уруғ, ота-онанинг муқаддам судланганлиги бизнинг ҳарбий, ички ишлар ёки бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораси ходими бўлишимизга тўсқинлик қиларди.

Мен ҳам болалигимда милиция ходими бўламан, кишлоғимга, ота-онанинг олдига форма кийиб келаман, деб орзу қилган эдим. 2006 йили Навбаҳор туманидаги касб-хунар коллежини аъло баҳоларга тамомлаганимда, туман Мудофаа ишлари бўлимидан армияга бориш учун қақирув қоғози келди.

Барча тиббий текширувлар, жисмоний тайёргарлик, маънавий-маърифий, назарий билим ва кўникмалар бўйича синов ва имтиҳонлардан ўтиб, Қуролли кучларнинг Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари ва бошқа махсус бўлинмаларга хизматга борувчи гуруҳ рўйхатига тушдим. Махсус ҳарбий қисмлардан келган вакиллар бизга: “**Ўйдагилар билан хайрлашинлар, эртага ҳарбий хизматга жўнайсизлар**”, деб эълон қилди.

Эрта тонгда яхши орзулар билан кузатув пунктига келганимда, мени ҳарбий хизматга олиб кетишмади. Энди ўша пайтдаги ҳолат, кайфият,

тушқунликини бир тасаввур қилиб кўринг. Сабабини сўрасам, менга руҳсат берилмабди. Яқин қариндошларимиздан бири муқаддам судланган экан...

Махсус ҳарбий қисмга бориб хизмат қилиш насиб этмаган бўлса-да, 2006-2007 йиллари Фарғона шаҳридаги ҳарбий қисмда муддатли ҳарбий хизматни ўтадим.

Ҳарбий хизматни ўтаб, ҳарбий тавсиянома асосида Навоий давлат педагогика институтига ўқишга кирдим ва олий ўқув юртини аъло баҳолар билан тамомлагач, ишга кириш учун вилоят Ички ишлар бошқармасига ҳужжат топширдим.

Ишга кириш учун назарий билим, жисмоний тайёргарлик бўйича синов ва имтиҳонлардан ўтдим. Бироқ ишга қабул қилинмадим. Сабаби яна ўша... яқин қариндошларимиздан бири муқаддам судланганлиги.

Мана, биз кутган ўша вақт етиб келди. Йиллар давомида амалда бўлган тақик бекор бўлмоқда. Янгиланаётган Конституция лойиҳасининг 28-моддасида “**Шахснинг судланганлиги ва бундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлиши мумкин эмас**”лиги белгиланмоқда. Бу норманинг киритилиши фарзандларимизнинг орзулари амалга ошишига йўл очиб беради, албатта.

Барча партиядошларимизни 30 апрель кунини бўлиб ўтадиган умумхалқ референдумида янгиланаётган Конституция учун овоз беришга чорлаб қоламиз.

2

Ovoz beruvchi fuqaro byulletenni olganligi haqida tegishli uchastka komissiyasining kamida **ikki nafar a'zosi hozirligida ovoz beruvchi fuqarolar ro'yxati ko'chirmasiga imzo qo'yadi.**

3

Ovoz berish byulleteni maxsus jihozlangan **yashirin ovoz berish kabinasida yoki xonasida** ovoz beruvchi tomonidan mustaqil qaror qabul qilishi orqali to'ldiriladi.

4

Ovoz beruvchi to'ldirilgan ovoz berish **byulletenini konvertga soladi** va yelimgab yopadi.

5

Ovoz beruvchi to'ldirilgan ovoz berish byulletenini **yopiq konvertga uchastka komissiyasi a'zosi**ga topshiradi.

6

Uchastka komissiyasining ikki nafar a'zosi ovoz beruvchi hozirligida konvertning yopiqligini tekshiradi va konvertning yelimgab joyiga **uchastka komissiyasining ikki nafar a'zosining imzolari qo'yilib, ular komissiyaning muhri bilan tasdiqlanadi.**

СЕНАТНИНГ ТАЪСИРИ КУЧАЯДИ

Хар бир давлат парламентининг асосий вазифаси жамиятнинг турли манфаатларини фаровонлик йўлида бирлаштиришдан иборат. Шу билан бирга, ривожланган мамлакатларда парламент давлат ва жамиятнинг бошқа институтлари билан ўзаро муносабатларнинг хилма-хил тизимини йўлга қўйишда муҳим алоқа воситаси бўлиб хизмат қилади. Соддароқ қилиб айтганда, парламент давлат ва халқ ўртасидаги ўзига хос қўприқдир. Бунда парламентларнинг юқори палаталари муҳим роль ўйнайди.

Омонулла МУҲАММАДЖОНОВ,
юридик фанлар доктори,
Тошкент давлат юридик университети профессори

Ўзбекистон Республикасининг янги тахрирдаги Конституциясида амалдаги Асосий Қонунга нисбатан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг мутлақ ваколатлари доираси кенгайтирилди: уларнинг сони 14 тадан 18 тага ошди.

Янги тахрирдаги Конституциянинг 95-моддасида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг мутлақ ваколатларига қуйидагилар кирди:

- маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органларига ўз фаолиятини амалга оширишда қўмаклашиш (95-модданинг 11-банди);
- маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органларининг қарорларини, улар қонунчилик нормаларига мувофиқ бўлмаган тақдирда, бекор қилиш (95-модданинг 12-банди).

2022-2026 йилларда Янги Ўзбекистонни ривожлантириш стратегиясида халқ депутатлари Кенгашларини ҳудудлардаги муаммоларни ҳал этишнинг асосий бўғинига айлантириш мақсадида маҳаллаларнинг жойлардаги вакиллик органлари билан, халқ депутатлари Кенгашларининг Олий Мажлиси Сенати билан, ҳокимликларнинг вазирликлар ва уларнинг ҳудудий бў-

линмалари билан алоқаларини мустақамлаш назарда тутилган.

Барча ҳудудлардан сайланган вакиллардан иборат Олий Мажлиси Сенатининг умумийлиги ва минтақавий манфаатларини ҳисобга олган ҳолда қарорлар қабул қилиши ҳамда фуқароларнинг қонуний манфаатларига зид бўлган нормаларнинг қайта қўриб чиқиши учун ҳам жавобгар.

Янгиланаётган Конституциядаги ўзгаришлар маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолияти билан боғлиқ масалаларни ҳал этишда сенаторларнинг иштирокини самарали йўлга қўйишга хизмат қилади. Бинобарин, мазкур масаланинг конституциявий мустақамлашиши ҳам Сенат, ҳам вакиллик органларининг позициясини мустақамлайди. Бундан ташқари "Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида", "Экологик назорат тўғрисида"ги қаби, "Парламент назорати тўғрисида", "Электрон ҳукумат тўғрисида", "Ижтимоий шериклик тўғрисида"ги қонунлар ишлаб чиқилган бўлиб, уларда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолияти устидан жамоатчилик назорати ҳам назарда тутилган.

Олий Мажлиси Сенати маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органларига уларнинг фаолиятини амалга оширишда ёрдам беради. Бу амалиёт хорижий мамлакатларда кенг қўлланилади. Мисол учун, Германияда юқори палата федерал субъектлар ва федерал ҳукумат ўртасидаги низо-ларни ҳал қилиш чораларини кўради. Ҳиндистонда эса юқори палата штатларга ёрдам беради ва уларнинг ижтимоий-иқтисодий масалаларни режалаштиришида иштирок этади.

Маълумки, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари аҳолининг хоҳиш-иродасини бевосита ифодаловчи асосий бўғиндир. Ислохотларнинг ҳуқуқий асосларини шакллантириш ва ривожлантириш учун ҳудудлар манфаатларини ифода-лайдиган қарорларни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш зарур бўлади. Уларнинг фаолиятига қўмаклашиш Сенат ваколатига киритилиши эса маҳаллий Кенгашлар фаолиятида ижобий ўзгаришларга олиб келади. Шу билан бирга, маҳаллий давлат ҳокимияти вакиллик органларининг қарорлари ва қонун ҳужжатлари нормалари ўртасида номувофиқлик аниқланган тақдирда, ушбу органларнинг қарорларини бекор қилиш ваколатлари ҳам Сенатга ўтади.

Сенат, авваламбор, ҳудудлар манфаатларини ифодаловчи орган ҳисобланади. Шунинг учун бундай ваколатларнинг мавжудлиги унинг аниқ ҳудудий масалаларни ҳал этиш бўйича фаолиятининг устувор бўнаклишига хизмат қилади. Айни пайтда ҳудудлар манфаатларини тўлиқ ҳисобга олиш, ижтимоий-иқтисодий характердаги муаммоларни ҳал этишнинг устуворлигини таъминлаш мақса-

дида маҳаллий Кенгашларда парла-ментнинг қонун лойиҳалари кўриб чиқилмоқда. Ўз навбатида маҳаллий Кенгаш депутатлари томонидан киритилган таклиф ва тавсиялар Сенатнинг тегишли қўмитаси томонидан таҳлил қилинади.

Сенаторлар ўзлари сайланган ҳудудлар бўйича масъул қилиб белгиланганлар. Улар мунтазам равишда жойларга бориб, аҳоли билан учрашувлар ўтказиш, мавжуд камчиликларни бар-тараф этишга ёрдам беради. Бундан ташқари, ваколатлари доирасида Сенатда турли давлат органлари раҳбарларининг ҳисоботларини кўриб чиқиш билан бир қаторда вилоятлар, туманлар, шаҳарлар ҳокимларининг тегишли ҳудудни ривожлантириш бўйича ҳисоботлари ҳам эшитилади.

Сенатнинг парламент назорати эса ҳудудлар, соҳа ва тармоқларда мавжуд тизимли муаммоларни бар-тараф этиш, аҳолини ўйлантираётган долзарб масалаларни ҳал этишга қаратилган.

Мазкур конституциявий норма маҳаллий Кенгашларнинг самарали фаолияти учун Сенатнинг масъулиятини оширади. Конституцияга киритилаётган ўзгаришлар маҳаллий депутатлар фаоллигини оширишга, Сенатнинг вакиллик органи инсти-тутдаги ваколат ва имкониятларини кенгайтиришга хизмат қилади. Натижада сенаторлар қарор қабул қилишда нафақат умумдавлат манфаатларидан, балки энг чекка ҳудудлардаги аҳоли муаммоларини ҳам инобатга олишларида алоҳида аҳамият касб этади.

Давлат бюджетети устидан жамоатчилик назорати ўрнатилади

30 апрель куні барча юртдошларимиз, аввало, мамлакатимиз, қолаверса, ўз келажаклари фаровонлигини таъминлашда мустахкам ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қиладиган янги тахрирдаги Конституциямизни қабул қилиш борасида танловларини амалга оширади.

Махфират ХУШВАҚТОВА,
Олий Мажлиси Қонунчилик палатасидаги
«Адолат» СДП фракцияси аъзоси

Айтиб ўтиш жоизки, янгиланаётган Конституцияга ўзгаришлар ўтган бир йил давомида юртдошларимиз ҳамда соҳа мутахассислари, фуқаролик жамияти институтлари экспертлари томонидан берилган таклиф ва тавсиялар ҳамда сўнги олти йилда Янги Ўзбекистонда амалга оширилган ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий ислохотлар асосида киритилмоқда.

Жумладан, сўнги йилларда жамиятда шаклланган сўз эркинлиги, жамоатчилик назорати каби тушунчалар илк бор Бош қомусимизда норма сифатида акс эттирилмоқда. Хусусан, янги тахрирдаги Конституциянинг 148-моддасида Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджетини шакллантириш ҳамда ижро этиш тартиб-таомиллари очиқлик ва шаффофлик принциплари асосида амалга оширилиши, фуқаролар ва фуқаролик жамияти институтлари Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг шакллантирилиши ҳамда ижро этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириши белгилаб қўйилмоқда.

Яъни, фуқароларнинг ҳамда фуқаролик жамияти институтларининг бюджет жараёнида иштирок этиши тартиби ва шакллари илк бор қонун билан белгиланмоқда. Бу эса, жамиятимизда ушбу институт фаолияти янада такомиллаштириш, фуқароларимиз бюджет жараёнининг ҳар бир босқичида фаол иштирок этиши янада кенгайишига хизмат қилади. Натижада ҳар бир ажратилган маблаг вақтида ва ўз жойида самарали ишлатилиши таъминланади.

Шу билан бирга, жойларда жамоатчилик назоратини таъминлашда муҳим бўлган маҳаллий Кенгаш депутатларининг ҳам бу борадаги ваколатлари кенгайтирилмоқда. 122-моддада халқ депутатлари Кенгашларига тегишли маҳаллий бюджетларни кўриб чиқиш ва қабул қилиш, уларнинг ижро этилиши устидан назоратни амалга ошириш ҳуқуқи берилмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, эндиликда Давлат бюджетининг қабул қилини-шидан тортиб, унинг сарфланишигача бўлган жараён бевосита фуқаро-ларимиз иштирокида жамоатчилик назорати тартибида кузатиб бори-лади. Бунинг учун мамлакатнинг бутун ҳудудида олий юридик кучга эга, тўғридан-тўғри амал қиладиган ва ягона ҳуқуқий маконнинг асосини таш-кил қилувчи ҳуқуқий асос яратиб берилмоқда.

ШАФФОФЛИК ВА ОЧИҚЛИК ТАЪМИНЛАНАДИ

Жорий йилнинг 30 апрель куні республикаимизда бўлиб ўтадиган Конституциявий қонун лойиҳаси бўйича референдумга оз вақт қо-моқда. Сиёсий воқеликка тайёргарлик қизғин. Жумладан, сайлов участкаларида референдум куні фаолият олиб борувчи кузатувчилар-нинг билимлари оширилмоқда.

“Адолат” СДП Андижон вилоят кенгаши томонидан Жалақудук туманида кузату-вчилар учун ташкил этилган сиёсий ўқув машғулотида референдум куні шаффоф-лик ва очиқлиқни таъминлашда кузатувчи институтининг роли ҳақида сўз юритилди. Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутати Олтиной Мамирова, партия фаоллари ва ҳуқуқшунослар референдумга тайёргарлик ишлари, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва кузатувчиларнинг иштироки ҳақида тушунча бердилар.

– Амалдаги қонунчиликдан келиб чиқиб референдум куні овоз бериш жой-ларида ва овозларни санаб чиқишда сиёсий партияларнинг вакили бўлган кузатувчилар ва оммавий ахборот воситаларининг вакиллари қатнашиш ҳуқуқига эга, – деди депутат Олтиной Мамирова. – Бу борадаги тартиблар “Ўз-бекистон Республикасининг референдуми тўғрисида”ги қонунида белгилаб қўйилган. Бугун кузатувчиларнинг ҳуқуқлари атрофлича тушунтирилди. Референдумга қадар улар округ ва участка комиссияларининг тайёргарлик ишларининг боришини ҳам кузатишлари мумкин. Ушбу масъулиятли вази-фага муносиб номзодлар танлаб олинди.

Тадбир якунида овоз бериш тартиби ва сайловчиларнинг ҳуқуқлари юзасидан иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олдилар.

Худди шундай тадбир Навоий шаҳридаги “Баркамол авлод” болалар макта-бида ҳам бўлиб ўтди.

Вилоятдаги жами 137 та референдум ўтказувчи участка сайлов комиссияларида партия кузатувчилари бириктирилган.

Семинарда кузатувчиларга Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комис-сияси томонидан тайёрланган махсус эслатма китобчалари тарқатилди.

Андижон ва Навоий вилоят кенгашлари матбуот хизмати

БОШЛАНҒИЧ КАСБ-ҲУНАРГА БЕПУЛ ЎҚИТИЛАДИ

Мамлакатимизда 2017 йилгача олийгоҳларда ўқиш учун давлат грантлари сони факат қисқариб келган бўлса, охириги олти йилда бу борадаги ахвол бутунлай ўзгарди.

Бағдод педагогика коллежиди янгиланаётган Конституциянинг мазмун-моҳияти ва аҳамиятига бағишлаб ўтказилган тадбирда шу ҳақда сўз борди.

Тадбирда сўз олган Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутати Гулбаҳор Саидғаниева Бош қомусимизда ижтимоий давлатга хос ён-дашув асосида таълим соҳаси бўйича кўпгина модда ва нормалар ўз ифодасини топганлигини қайд этди.

– Янги тахрирдаги Конституцияда таълим ва илм-фанга оид нормалар қарийб 2 баробарга ошмоқда, – деди депутат Г.Саидғаниева. – Жумладан, фуқароларнинг олий таълим муассасаларида давлат гранти ҳисобидан ўқиш имконияти белгилаб қўйилди. Шунингдек, Асосий қонунимизда фуқаро-ларнинг бепул бошланғич касб-ҳунарга ўқитилиши ҳам бел-гиланмоқда.

Бағдод тумани Тиббиёт бирлашмасида бўлиб ўтган учрашув чоғида Бош қомусимизда жамиятнинг барча қатламлари манфаат-лари инобатга олингани, хусусан, аҳоли кафолатланган бепул тиб-бий хизматлардан фойдаланиши киритилгани таъкидланди.

Тадбирда аҳолини қизиқтирган барча саволларга жавоб қайта-рилди.

Фарғона вилоят кенгаши матбуот хизмати

Konvert ovozlarni sanab chiqish jarayoniga qadar
uchastka komissiyasining sayfida saqlanadi.

Muddatidan oldin ovoz berish **2023-yil 19-aprel kuni boshlanib, 2023-yil 26-aprel kuni yakunlanadi.**

ESLATMA!

Referendum uchastkasida
muddatidan oldin ovoz
berish vaqti ish kunlari **soat**
9:00 dan soat 18:00 ga
qadar,
dam olish va bayram
kunlari **soat 12:00 dan soat**
16:00 ga qadar amalga
oshriladi.

ГЕНДЕР ТЕНГЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДА ДАВЛАТНИНГ РОЛИ ЯНАДА КУЧАЙМОҚДА

Инсоннинг энг муҳим ҳақ-ҳуқуқларидан бири бўлган гендер тенглиги жамиятда тинчлик ва тотувликни таъминлаш, барқарор ривожланиш, инсон салоҳиятини тўлиқ рўёбга чиқаришда муҳим ўрин тутати. Шунинг учун ҳам хотин-қизларнинг ҳурмат-эътиборда бўлиши, давлат ва жамият ҳаётига фаол жалб қилиниши юқори самарадорлик ҳамда иқтисодий ўсишга олиб келади.

Феруза ЎСАРОВА,
ЎЗР ФА ҳузуридаги Ўзбекистоннинг энг янги тарихи
маркази директори, сиёсий фанлар номзоди, доцент

Бугун юртимизда гендер тенглик масаласи давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Бу янги таҳрирдаги Конституциянинг 58-моддасида ҳам ўз аксини топмоқда. Унга қара, “Хотин-қизлар ва эркеклар тенг ҳуқуқлидирлар. Давлат хотин-қизлар ва эркекларга нафақат жамият ҳамда давлат ишларини бошқаришда, балки бошқа соҳаларда ҳам тенг ҳуқуқ ва имкониятларни таъминлайди”.

Биланмики, амалдаги Конституциянинг 46-моддасида “Хотин-қизлар ва эркеклар тенг ҳуқуқлидир”, деб белгиланган эди. Бир қараш-даёқ бу модда бугунги юртимиздаги гендер тенглик бўйича туб ислохотларни бардавом бўлишига ҳамда жаҳондаги шиддатли ўзгаришларнинг талабларига тўлиқ жавоб бера олмаётганини илғаш мумкин. Шунинг учун ҳам ушбу модда аёллар ва эркеклар ўртасида гендер тенглигини таъминлашда давлатнинг ролини кучайтириш мақсадида иккинчи қисм билан тўлдирилмоқда.

Дарҳақиқат, жамиятда хотин-қизларга бўлган муносабат тубдан ўзгармоқда. Бу эса, ўз навбатида, “аёл уйда бола боқиши керак”, “аёлга сиёсатда нима бор”, “қизларнинг ўқиши шарт эмас” каби турли асоссиз стереотипларга чек қўйди. Ислохотларнинг бардавом бўлиши мақсадида, 2030 йилга қадар юртимизда гендер тенгликка эришиш стратегияси тасдиқланди. “Аёллар дафтари” эса хотин-қизларнинг ишончини қозониб, мумлоларини ҳал қиладиган платформа ва механизмга айланиб бўлди.

Алоҳида эътиборга лойиқ томони шундаки, мазкур норманинг киритилиши *Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегиясининг 69-моддасида хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг жамият ҳаётидаги фаол иштирокчини таъминлаш бўйича белгиланган мақсада мос келади*. Тараққиёт стратегиясида жамиятда хотин-қизларга таъйиқ ва зўравонликка нисбатан мурасасизлик муҳитини яратиш, уларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини, гендер

тенгликни таъминлаш сиёсатини давом эттириш, хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш, уларни қўллаб-қувватлашга доир ислохотларни амалга ошириш вазифалари белгилаб олинган.

Бугун республикамизнинг давлат ва жамоат ташкилотлари тизимида 1 минг 400 га яқин хотин-қизлар раҳбарлик лавозимларида фаолият олиб боришмоқда. Уларнинг улуши соғлиқни сақлаш ва ижтимоий хизматлар соҳасида 82 фоизни, илм-фан, таълим-тарбия, маданият ва санъат соҳаларида 72 фоизни, қишлоқ ҳўжалигида 45 фоизни, саноатда 38 фоизни ташкил этмоқда. Бу, аввало, аёлларимизнинг ҳамма соҳаларда фаол эканлигидан ҳамда уларнинг ўзлари севган касблари билан шуғулланишлари учун давлат барча шарт-шароитларни яратиб бераётганидан далолат беради.

Албатта, ҳар қандай халқнинг етуқлик даражасини, аввало, аёлларнинг илмий, маънавий-маданий етуқлиги белгилаб беради. Халқимиз орасида ўғил болани ўқитсангиз бир оилани, қиз болани ўқитсангиз — бутун миллатни ўқитган бўласиз, деган нақл бежиз айтилмаган. Шу боис, юртимизда хотин-қизларнинг таълим олишлари, илм-фан билан шуғулланишлари учун шарт-шароит яратиш давлатнинг устувор вазифасига айланди ҳамда ўз натижаларини бермоқда. Масалан, биргина 2022 йилда олий ўқув юртиларига қабул қилинган талабаларнинг 49,9 фоизини хотин-қизлар ташкил

эти. Бу эса, ўз навбатида, қизларимиз ўқишларни тугатиб, қўлига олий маълумотли дипломини олғач, ҳам ўзини, ҳам оиласини моддий таъминлашда катта ёрдам беради, дегани.

Шунга ўхшаш қоидалар Инсон ҳуқуқлари Умумжаҳон декларацияси ва Хотин-қизлар ҳуқуқлари камситилишининг барча шаклларида барҳам бериш тўғрисидаги конвенция нормаларида ҳам мавжуд. Хориж таърибасига назар ташласак, шунга ўхшаш қоидалар Германия, Венгрия, Австрия, Озарбайжон, Белгия, Канада, Чехия, Миср, Хитой каби давлатлар конституцияларида белгилаб қўйилган.

Мазкур моддадаги ўзгаришлар эса қуйидаги натижаларни беради:

- хотин-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий фаоллигини оширади, жамият ҳамда давлат ишларини бошқаришда уларнинг сафини кенгайтиради, бу борадаги ислохотларнинг бардавом бўлишига хизмат қилади;
- аёлларнинг эркеклар билан тенг даражада ҳуқуқ ва имкониятлари таъминланиши кучаяди, жамият ҳаётининг барча соҳала-

рида, жумладан, сайлов, соғлиқни сақлаш, таълим, илм-фан, маданият, меҳнат ва ижтимоий ҳимоя соҳаларида аёллар ва эркекларнинг тенг иштироки кафолатланади.

Алоҳида эътибор бериш керакки, бу норма халқро ҳамжамият олдида Ўзбекистон инсон ҳуқуқлари соҳасидаги халқро мажбуриятларига содиқлигини намоён этади. Хусусан, Ўзбекистоннинг Хотин-қизларни камситилишининг барча шаклларида барҳам бериш тўғрисида конвенция (1979 йил 18 декабрь) доирасида қабул қилинган мажбуриятларини бажаришга хизмат қилади.

Инсон ҳуқуқлари, гендер тенглик билан боғлиқ халқро рейтингларда мамлакатимизнинг ўрни ижобий равишда ўзгаришига ҳисса қўшади. Жумладан, “World Justice Project” лойиҳасининг Ҳуқуқ устуворлиги индекси (The World Justice Project Rule of Law Index), Жаҳон банкининг Аёллар, бизнес ва қонун индекси (Women, Business and the Law), Бошқарув сифати индикаторлари (Worldwide governance indicators), The Economist Intelligence Unit тадқиқот марказининг Жаҳон мамлакатлари демократияси индекси (The EIU Democracy index)да Ўзбекистоннинг ўрни яхшилашга хизмат қилади.

Юқорида келтирилган омилар эса келажакда хотин-қизларимиз орасидан илм-фан, сиёсат ва жамоат арбоблари, машҳур маданият ва санъат, спорт намоёндалари етишиб чиқишига зарур бўлган энг яхши шарт-шароитларни яратиб берилишининг ҳуқуқий асосларини ҳам мустаҳкамлайди.

"Kelajak uchun ovoz ber!" O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI REFERENDUMI 2023

Мамлакатимизда инсон ҳуқуқларининг ҳимоясини кучайтириш, давлат органларининг ҳисобдорлиги ва очиқлигига эришиш ҳамда олиб борилаётган ислохотларнинг натижадорлигини таъминлашга қаратилган тизимли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

МУЛК ҲУҚУҚИНИНГ ДАХСИЗЛИГИ МУҲРЛАНГАН БОШ ҲУЖЖАТ

Анвар ЭГАМҚУЛОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси масъул ходими

Маълумки, ҳар бир давлатнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ва сиёсий ҳаётида энг муҳим ўрин тутувчи бош ҳуқуқий ҳужжат — Конституция мамлакатда олиб борилаётган ислохотларга монанд такомиллашиб боради.

Бугун юртимизда кечаётган ва жамиятимиз ҳаётидаги муҳим сиёсий жараён — Конституциявий ислохотларда бевосита иштирок этиш ҳар бир кишининг фуқаролик позициясига ва порлоқ келажакка бўлган дадил қадамига айланиши лозим. Чунки ушбу жараёнларда ҳар бир киши ўз эрки-иросадини намоён этиши, қатъий қарорини белдириши учун майдон яратилди. Натижада “Конституциянинг ягона манбаи ва муаллифи халқдир”, деган ғоянинг амалий ифодасини кўриш остонасида турибмиз.

Конституцияда ўз аксини топаётган ҳар бир норма, аввало, инсон ва унинг қадр-қимматини юксалтириш, яшаш учун муносиб шароит яратиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашга қаратилаётгани барчамизни хурсанд қилади.

Биргина мисол, янгиланаётган Конституция-мизда инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари бўлимига сид нормалар 3 баравардан кўпроққа ошиб, инсон ҳуқуқлари қонунларимизнинг, ҳар бир вазирлик ва идора фаолиятининг мазмунига айланиши қатъий белгиланмоқда. Шу билан бирга, инсонга эътибор ҳамда ғамхўрлик — давлат ва жамиятнинг энг асосий бурчи экани мустаҳкамланаяпти.

Хусусан, 68-моддада ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий ресурслар умуммиллий бойлик, уллардан оқилона фойдаланиш зарур ва уллар давлат муҳофазасида эканлиги белгиланмоқда.

Шунингдек, ер қонунда назарда тутилган ҳамда ундан оқилона фойдаланишни ва уни умуммиллий бойлик сифатида муҳофаза қилишни таъминловчи шартлар асосида ва тар-

тибда хусусий мулк бўлиши мумкинлиги алоҳида қайд этилмоқда.

Ернинг хусусий мулк сифатида эътироф этилиши билан хусусийлаштирилган ер участкаси мулкдорни ерни сотиш, ҳадя қилиш, айир-бошлаш, гаровга қўйиш, мерос қилиб қолдириш каби ҳуқуқларни қўлга киритади.

Шу билан бирга, Бош қомусимизга ҳеч ким суднинг қарорисиз ва қонунга зид тарзда уй-жойидан маҳрум этилиши мумкин эмаслиги, уй-жойидан маҳрум этилган мулкдорга уй-жойнинг қиймати ҳамда етказилган зарарларнинг ўрни олдиндан қопланиши таъминланиши кафолатланмоқда.

Ернинг хусусий мулк сифатида эътироф этилиши энди уй-жойи бузилишидан хавотир олиш, “снос” қурбонига айланишдек сарсонгарчиликларни бартараф этиш билан бирга мамлакатимизда мулкдорлар қатламларининг кенгайишига, ер бозорининг ривожланишига, ер участкаларидан фойдаланиш бўйича иқтисодий самарадорлигининг ошишига, айниқса, ердан унумли фойдаланишга хизмат қилади.

Шунингдек, Бош қомусимизда ҳар кимнинг уй-жойли бўлиш ҳуқуқи кафолатланмоқда. Ушбу норма ҳар бир фуқаро, жумладан, ёш оилаларнинг ўз бошланасига эга бўлишига хизмат қилиши билан аҳамиятлидир. Бу эса инсонларнинг хотиржамлигига, уларнинг ҳаётдан розилик даражасининг ошишига олиб келади.

Бу каби нормаларнинг Конституция даражасида муҳрлаб қўйилиши мамлакатда инсон ҳуқуқ ва манфаатларининг аҳамиятини белгилаб беради. Шунингдек, ҳар бир кишининг келажакка бўлган ишончини мустаҳкамлайди. Халқ демократиясининг конституциявий асослари қабул қилиниши учун барчамиз 30 апрель куни бўлиб ўтadиган референдумда фаол иштирок этишимиз лозим.

“Сабр қил!” эмас, “Биз сенга ёрдам берамиз!”

Муносабат

Дунёдаги барча давлатларнинг миллий қонунчилигида инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш, хусусан, шахснинг ҳаёти, соғлиги, шаъни ва қадр-қимматини турли жинсий таъовузлардан ҳимоя қилишга алоҳида аҳамият берилади.

Гулрух АГЗАМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги «Адолат» СДП фракцияси аъзоси

Инсон ҳуқуқлари Умумжаҳон декларациясида “инсоният оиласининг ҳамма аъзоларига хос қадр-қиммат ва уларнинг тенг, ажралмас ҳуқуқларини тан олиш эркинлик, адолат ва ялпи тинчлик асоси эканлиги” эътироф этилган. Зўравонликдан эркеклар ҳам жабрланиши мумкин, лекин хотин-қизларнинг зўравонликдан жабрланиш эҳтимоли юқорилиги, зўравонлик турлари, оғирлик даражаси ва келиб чиқадиган оқибатлар кескин фарқланишини инобатга олган ҳолда, сўнгги ислохотлар айнан уларни ҳимоя қилишга қаратилмоқда.

Ижтимоий сўровлар натижасига қўра, Ўзбекистонда аёлларга нисбатан энг кўп қўлланиладиган зўравонлик тури бу — оиладаги зўравонлик. Оиладаги зўравонликни аниқлаш, айниқса, қийин. Чунки у инсон ҳуқуқлари муаммоси сифатида тан олиниши қийин бўлган яшашнинг ҳолатларини ўз ичига олади. Мазкур муаммонинг оғирлиги шундаки, анъанавий, яъни миллий муҳитда эскирган қарашлар ва тушунчаларнинг мавжудлиги сабабли, жабрланувчилар ўзларига етказилган зарарни нормал ҳолат деб тушуниши, оиласининг сирли овози бўлмаслиги ёки оила бузилмаслиги, ота-онаси ёхуд турмуш ўртоғининг обрўсини тўқмаслик учун ҳеч қаерга мурожаат қилмайди.

Эътироф этиш лозимки, бугунги кунда хотин-қизларни зўравонликдан ҳимоя қилиш бора-сида жамиятда хотин-қизларга нисбатан таъйиқ ва зўравонликка доир мурасасизлик муҳитини яратиш учун муҳим чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, мамлакатимизда хотин-қизларни зўравонликдан ҳимоя қилишга оид бир қатор халқро ҳужжатлар ратификация қилинди.

Аёлларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ва зўравонликка барҳам бериш мақсадида бир қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинганлигига қарамадан, жамиятда ҳануз зўравонлик иллатининг учраётганлиги сир эмас. Оилада, ишда, қўчада аёлларга нисбатан зўравонлик ҳолати мавжудлиги, ҳар қандай жамият учун инсон ҳуқуқини поймол қилиш билан боғлиқ бўлган жиддий муаммо саналади.

Оилавий зўравонликни ҳеч қандай шароитда оқлаб бўлмайди, чунки у инсоннинг асосий ҳуқуқларига (ҳаёти, соғлиги, шаъни, қадр-қиммати, эркинлиги) дахл қилади. Зўравонлик фақат жисмоний қуч ишлатиш билан эмас, руҳий, ахлоқий, иқтисодий ва маънавий босим кўринишларида намоён бўлиши ва оиланинг ҳар қандай аъзосига нисбатан қўлланиши мумкин. Ҳақоратлаш, мажбурлаш, зўрлаш, иқтисодий чекловлар қилиш, мунтазам руҳий қийноққа солиш каби ҳолатлар ҳам зўравонлик сифатида баҳоланади.

Бутун дунёда бу каби жиноятлар профилактикаси бўйича катта таъриба, махсус қонунчилик меъёрлари ва бундай кишиларни реабилитация қилишга доир стандартлар мавжуд. Ўзбекистонда ҳам бу нормалар ривожланмоқда. Жумладан, Президентнинг томонидан 2023 йил 11 апрелда *“Хотин-қизлар ва болалар ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилиш тизими янада такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”*ги қонуни имзоланди.

Мазкур қонун билан ҳимоя механизмлари, таъқилар, чора-тадбирлар, процессуал кафолатлар амалиётга таъбиқ қилинади.

Алоҳида таъкидлаш жоизки, бу узоқ кутилган ва тарихий қонун бўлди. Чунки сўнгги йилларда жамият ва оилада соғлом барқарор ижтимоий-маънавий муҳит, тинчлик, тотувликни таъминлаш ҳамда нотинч ва муаммоли оилаларга, айниқса, шундай оилалардаги хотин-қизларга, болаларга манзилли қўмаклашишни ташкил этиш давлатимиз ва ҳукумат миқёсида кун тартибдаги долзарб масалалардан бирига айлانган эди.

Зеро, оила тинч бўлса, маҳалла, эл-юрт тинч бўлади, қачонки оила тинч бўлса, унда тарбияланаётган болалар психологик соғлом ва интеллектуал баркамол бўлади, хотин-қизлар ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимояланган бўлса, психологик соғлом ва интеллектуал баркамол бо-

СЎЗИ АМАЛИЁТГА АЙЛАНИШИ КЕРАК

лалар дунёга келишига ва тарбияланишига замин яралади.

Бинобарин, жамиятнинг ҳар қандай қисмига нисбатан исталган кўринишдаги зўравонлик унинг ҳар бир вақилига ўз таъсирини ўтказмай қўймайди. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (ЖССТ) маълумотларига қўра, дунёда, тахминан, ҳар учинчи аёл умри давомида ўз жуфти томонидан жисмоний ёки жинсий зўравонликка ёки бегона шахс томонидан жинсий зўравонликка дучор бўлади. Афсуски, COVID-19 пандемияси гендер зўравонлик ва оиладаги зўравонлик муаммосини янада чуқурлаштирди. Пандемия оиладаги зўравонлик ҳолатларининг глобал миқёсда кескин ортишига олиб келди. Унинг қўлами шу қадар кенгайдики, “БМТ — Аёллар” тузилмаси уни “яширин пандемия” деб атади. Пандемия туфайли юзага келган карантин, иқтисодий беқарорлик ва ижтимоий изоляция гендер зўравонлигининг юзага келиши ва давом этиши учун қўлай муҳит яратганлиги бу муаммони ҳал этиш ва жабрланганларга ёрдам кўрсатишни ҳар қачонгидан ҳам муҳимроқ вазифага айлантирди.

Қонуннинг тарихийлиги шундаки, у фуқароларни зўравонлиқнинг ҳар қандай туридан ҳимоялайди. Зўравонга кескин чора қўллайди, унга нисбатан қатъий жиноий жавобгарлик белгилайди. Жумладан, жинсий зўравонлик содир этган шахслар муддатидан илгари жазодан шартли озод қилинмайди, уларнинг жазоси энгилроғи билан алмаштирилмайди. Қолаверса, бу турдаги жиноятлар учун жазо чоралари ҳам оғирлаштирилмоқда.

Бундан ташқари, нихоят Ўзбекистонда ҳам педофиляларнинг реестри юриштиладиган бўлди. Бу реестрга болаларни зўрлаган шахслар киритилади ва улларга таълим соҳасида ишлаш тақиқланади. Улар нафақат таълим тизимида ишлаш олмайд, умуман, болалар билан бевосита ишлашни назарда тутувчи ҳар қандай фаолият тури билан шуғулланиши ман этилади.

Яна бир муҳим янгилик: жинсий жиноятларга ҳуқуқий баҳо беришда, зўрланган шахс неча ёшда эканини зўравон билганими ёки йўқ, деган қоида чиқариб ташланаяпти. Яъни, айбдор жабрланувчи неча ёшда эканини билмаган бўлса ҳам, бу унга енгил жазо бериш учун сабаб бўла олмайд.

Шунингдек, бу қонун билан оиладаги зўравонлик жиноят деб эълон қилинаёпти. Қолаверса, хотин-қизларни таъбиқ қилиш ва улларга нисбатан шахвоний ҳаракатлар қилганлик учун жавобгарлик белгиланаяпти.

Шу билан бирга, янги қонунда аёлни аборт қилишга мажбурлаш, номусга тегиш, жинсий эҳтиёжни ғайритабиий усулда қондириш, жинсий алоқага мажбурлаш, 16 ёшга тўлмаган шахс билан жинсий алоқа қилиш, 16 ёшга тўлмаган шахсга нисбатан уятсиз-бизуқ ҳаракатлар қилиш, порнография тайёрлаш ва тарқатиш каби жиноятлар учун жазоларни оғирлаштириш ҳам кўзда тутилган.

Зўравонлик учун жиноий жавобгарлик белгилаш потенциал таъовузкорларни тийиб турувчи омил сифатида хизмат қилиб, жабрланганлар учун янада ишончли ҳуқуқий ҳимояни таъмин-

лаши мумкин. Ҳуқуқбузарларни қилмиши учун жавобгарликка тортиш орқали бундай зўравонликка йўл қўйилмаслиги ва унга тоқат қилинмаслиги тўғрисида тушунча ҳосил қилинади.

Жиноий жавобгарлик белгилаш оиладаги зўравонлиқнинг барча хусусиятларини, жумладан, шароити, такрорланувчанлиги, мажбурий назорати, мотивларини ҳисобга олиш имконини беради. Бу ушбу жиноятнинг оғирлик даражасини баҳолаш ва зўравонлик содир этаётган шахс жамият учун хавфли деб топишга таъдирда, ҳуқуқларни тиклаш ёки қамоққа олиш тартибини қўллашни аниқлаш имконини беради.

Шунингдек, жиноий жавобгарлик белгилаш эътиборни жабрланган шахснинг ўзидан айб қидиришга эмас, балки жиноятчини ўз қилмишлари учун жавобгарликка тортишга қаратишга ёрдам беради. Бу жабрланганларга, уларнинг мурожаатига жиддий қаралиши ва улларга нисбатан зўравонлик қилган шахс жавобгарликка тортилишини билган ҳолда, ёрдам сўраб мурожаат қилиш мумкинлигига хизмат қилади.

Бу эса, ўз навбатида, ижтимоий ҳуққатворда иккита муҳим ўзгаришга олиб келади: зўравонлик — бу жиноят эканини тушуниш ва бундай жиноятлар тўғрисида ошқора гапириш тўғри эканини англаб етиш.

Қонунлар, албатта, керак, аммо маърифат йўқ жойда уллар ишламайди. Зўравонлик иллат экани ҳақида жамоатчилик мунтазам бонг уриши, нашрлар тўхтовсиз ёзиши, ТВ доим кўрсатиши зарур. Халқ орасида қўп қўлланувчи “урадим, демек — севади” деган тушунчага умуман ўрин бўлмаслиги керак. Психологларнинг фикрича, оилада аёлга бир марта қўл кўтарилдики, бу ҳолат яна такрорланиш эҳтимоли юқори. Зўравонликка имкон бериш керак эмас. Калтак ва ҳақоратлардан азият чекаётган аёл “Сабр қил!” эмас, “Биз сенга ёрдам берамиз!” деган гапни эшиттисин келади. Ҳатто баъзи сабабларга қўра ёрдамдан воз кечаётган аёл ҳам аслида ёрдамга муҳтож бўлади.

Узоқ кутилган, ҳар бир нормаси устида жамиятимизнинг барча қатламлари фаоллари иштирок этиб узоқ ишланган, лекин ҳали қўпгина изоҳларга сабаб бўладиган қонун қабул қилинди.

Ваколатлари доирасида ҳужжатни маромига етказиб, такомиллаштирган Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси ва Сенати ўз ишини бажарди. Энди навбат жамоатчиликка, мазкур қонунни ҳаётта адолатли таъбиқ қилишга масъул бўлган ваколатли иқро орган ҳодимларига.

Янада аниқроғи, қонуннинг ишлаши ҳаммамизга боғлиқ. Чунки зўравонлик, таъбиқ, тазйиддан ҳеч биримиз кафолатланган эмасмиз. Айнан шу масъулиятни барчамиз чуқур ҳис қилишимиз даркор. Зеро, ёғинамизда унсиз зорланаётган АЁЛ бор...

МЕНИНГ КОНСТИТУЦИЯМ —

менинг таълим олиш ҳуқуқим кафолати

Умиджон СУЛАЙМОНОВ,
“Адолат” СДП Сиёсий Кенгаши раиси ўринбосари

Давлатнинг эртанги куни – ёшларнинг қай даражада билимли экани билан бевосита боғлиқ. Шунинг учун ҳам таълим тизимини ривожлантириш масаласига барча давлатларда энг муҳим вазифа сифатида қаралади. Айниқса, мактабгача ва мактаб таълими тўлиқ давлат назоратида, унинг кафолатлари остида бўлиши шарт. Янги таҳрирдаги Конституцияда ушбу жиҳатлар аввалгисидан фарқли ўлароқ, аниқ ва батафсил белгилаб қўйилмоқда.

Янги таҳрирдаги Конституциямизда давлат узлуксиз таълим тизимининг, унинг турлари ва шаклларининг ривожлантирилишини таъминлаши;

давлат мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратиши;

умумий ўрта таълимнинг мажбурийлиги;

мактабгача таълим ва тарбия, умумий ўрта таълим давлат назоратидалиги;

таълим ташкилотларида алоҳида таълим эҳтиёжларига эга бўлган болалар учун инклюзив таълим ва тарбия таъминланиши белгилаб қўйилмоқда.

Мазкур нормалар мамлакатимизда таълим тизимини янада ислоҳ қилиш ва бу бўйича давлатнинг таълим соҳасидаги мажбуриятлари ҳамда фуқароларнинг таълим соҳасидаги ҳуқуқ ва кафолатларини белгилаб бермоқда. Жумладан:

Узлуксиз таълим тизимининг, унинг турлари ва шаклларининг ривожлантирилишини таъминлаш – мактабгача таълим-тарбиядан то олий таълимгача ҳамда бошқа таълим турларини, шунингдек, таълимнинг кундузги, сиртқи, кечки, масофавий, оилада таълим олиш, мустакил таълим олиш, инклюзив таълим ва ҳоказо шаклларини ташкил этиш ва фаолият юритишга имконият яратади.

Мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратиш – давлат янги боғчаларни қуриш, мавжудларини таъмирлаш, шу жумладан, давлат, давлат-хусусий шерикчилик ва хусусий боғчаларни қўпайтириш, янги боғчаларни ташкил этишга имтиёзлар ва субсидиялар бериш, пировардида болаларни мактабгача таълим билан қамраб олишни юз фоизга етказиш чораларини қўради.

Умумий ўрта таълимнинг мажбурийлиги – мактаб ёшидаги ҳар қандай бола, албатта, мактабда ўқиши шарт ҳамда бунга тўқсонлик қилишга ҳеч қимнинг, ҳатто ота-оналарнинг ҳам ҳаққи йўқ. Ушбу мажбурият таълим олувчига ҳам, таълим ташкилотига ҳам бирдек масъулят юклайди.

Мактабгача таълим ва тарбия, умумий ўрта таълим давлат назоратидадир. Олдин фақатгина мактаб ишлари давлат назоратида эди, эндиликда эса мактабгача таълим ҳам давлат назоратига ўтказилмоқда. На-тижада, боғча ва мактабларда болаларнинг хавфсизлиги ва саломатлиги, санитария-гигиена талабларига риоя этилиши, миллий ва умуминсоний қадриятларга асосланган тарбия, таълимнинг юқори сифати ва мазмундорлиги таъминланади.

Таълим ташкилотларида алоҳида таълим эҳтиёжларига эга бўлган болалар учун инклюзив таълим ва тарбия таъминланиши – жисмоний, ақлий, сенсор (сезги) ёки руҳий нуқсонлари бўлган болалар учун таълим ташкилотларида инклюзив таълим ташкил этилади. Бу шундай нуқсонларга эга болаларимизнинг яққаллаб қолмаслиги, жамиятнинг тўлақонли аъзоси сифатида шаклланиши ва камол топиши учун жуда муҳим.

УЗЛУКСИЗ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ, УНИНГ ТУРЛАРИ ВА ШАКЛЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНТИРИЛИШИ

Таълим ҳар қандай мамлакатда инсон капиталини ривожлантириш орқали барқарор тараққиётни таъминлайдиган муҳим омилдир. Шу боис Янги таҳрирдаги Конституциямизда узлуксиз таълим тизимининг турлари ва шаклларини, шу жумладан давлат ва нодавлат таълим ташкилотларини ривожлантириши таъминлаш бўйича давлатнинг мажбуриятини белгиловчи норма мустаҳкамланмоқда.

Таълим ташкилотларини, айниқса, нодавлат ёки хусусий боғча, мактаб, университетлар ва бошқа таълим ташкилотларини ташкил этиш, фаолият юритиши ва ривожланиши учун давлатнинг доимий, ҳар томонлама қўлови муҳим ўрин тутди. Ижтимоий жамиятда давлатнинг асосий функцияларидан бири – аҳолининг умумий илмий ва маърифийлик даражасини оширишга қаратилади. Бунда таълим ташкилотларининг етарли бўлиши ҳамда таълим сифати муҳим аҳамиятга эга.

Шу маънода давлат давлат таълим ташкилотларининг ривожланиши учун қанчалик шароит яратса, нодавлат таълим ташкилотларини ташкил этиш ва фаолият юритиши учун ҳам ундан кам бўлмаган ташкилий, ҳуқуқий, моддий қўмак кўрсатиши шарт. Шу боис, хусусий таълим ташкилотларига кенг имтиёз ва преференциялар тақдим этилиб, ушбу соҳа ривожлантирилмоқда. Аниқроқ айтганда, 2017–2021 йиллар давомида мамлакатимизда нодавлат умумтаълим ташкилотлари сони деярли 5 бараварга кўпайди.

Мамлакатимизда нафақат таълим ташкилотларини такомиллаштириш, балки таълим тизимини ривожлантириш, жамиятда ўқитувчиларнинг маънави ва обрўсини кўтаришга алоҳида эътибор қаратилиб, уларни **мажбурий меҳнатга жалб қилиш ҳолатларига бутунлай барҳам берилди** ҳамда 306 минг нафар педагог-ҳодимларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш таъминланди.

Замонавий ўқув дастур асосида 296 номдаги янги дарсликлар, машқ дафтарлари, ўқитувчининг методика китоблари ҳамда дарсликларнинг мобил иловалари яратилди. Таълим тизимини рақамлаштириш борасида республикамиздаги 10 095 та умумтаълим мактаби ҳамда “Баркамол авлод” болалар мактабларини кенг по-лосали Интернет тармоғига улаш ишлар амалга оширилди.

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯ ТИЗИМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ БЎЙИЧА ДАВЛАТНИНГ ЯНГИ КОНСТИТУЦИАВИЙ МАЖБУРИЯТИ

Халқимиз ёшлиқда олинган билимни тошга ўйилган нақшга қиёслайди. Зеро, таълимнинг бошланғич асоси бўлган мактабгача таълим инсон камолотида бекиёс аҳамиятга эга. Шу боис, сўнгги йилларда ушбу таълим тури тубдан ислоҳ этилди.

Боғча тарбияси нафақат баланинг ўзига, балки унинг ота-онасига ҳам, қо-

лаверса, бутун жамият ҳаётига ҳам кучли ижобий таъсир кўрсатади.

Янги таҳрирдаги Конституциямизда давлат мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратади ҳамда назорат қилади, деган муҳим норма мустаҳкамланмоқда. **Мазкур киритилаётган ўзгаришларга кўра, давлатга қуйидаги мажбуриятлар юклатилмоқда:**

Биринчидан, давлат мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантириш учун шарт-шароитлар яратади. Яъни, давлат томонидан ушбу таълим ташкилотларини ривожлантириш учун иқтисодий ва ташкилий, ҳуқуқий қўмак кўрсатилади. Сўнгги йилларда давлатнинг қўлла-қувватлови натижасида болаларни мактабгача таълим билан қамраб олиш даражаси 2016 йилдаги 27,7 фоиздан 72 фоизга, мактабгача таълим ташкилотлари сони 5211 тадан 29 мингдан зиёда етказилди. 2022 йилда “Finance Inquirer” наشري болаларни мактабгача таълим муассасаларига жалб қилиш бўйича энг яхши динамикага эга бўлган дунёдаги энг пешқадам 10 та давлатни эълон қилди. Унда Ўзбекистон жаҳон рейтингда биринчи ўринни эгаллади.

Иккинчидан, мактабгача таълим ва тарбия ҳам давлат назоратида бўлиши белгиланмоқда. Яъни, мактабгача таълим соҳасида болаларни интеллектуал, ахлоқий, эстетик ва жисмоний жиҳатдан ҳар томонлама ривожлантириш учун зарур шароитлар яратиш, ўқув жиҳозлари билан таъминлаш, болаларни соғлом озиқ-овқат, сифатли тиббий хизмат ва бошқа моддий воситалар билан таъминлаш ишлари доимий назоратта олинади. Мактабгача таълим ва тарбияни ривожлантиришга оид қондалар Швейцария, Литва каби давлатларнинг конституцияларида ҳам белгилаб қўйилган.

2023 йил якунига қадар мактабгача таълим билан қамров даражасини 80 фоизга етказиш мақсад қилинган. Жумладан, 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини “Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили”да амалга оширишга оид Давлат дастурига кўра, 2023 йил 1 апрелдан бошлаб мактабгача таълим қамровини кенгайтириш мақсадида:

янги мактабгача таълим ташкилотлари фаолиятини **кўп квартирали уйлارнинг нотураг қаватларида ёки яқка тартибда қурилган уй-жойларни сотиб олиш** ва кейинчалик уларни **реконструкция** қилиш, таъмирлаш ҳамда жиҳозлаш орқали ташкил этишга рухсат этилмоқда;

давлат-хусусий шериклик лойиҳаси доирасида ижарага берилган ер участкасида нодавлат мактабгача таълим ташкилоти биносини қурган хусусий шерик томонидан ушбу бионинг мазкур лойиҳа учун **банк кредитлари бўйича гаровга қўйилишига оид чекловлар бекор қилинмоқда.**

Киритилаётган ушбу конституциявий норма ҳар бир боланинг мактабгача таълим ва тарбия олиш ҳуқуқининг сифатли бўлишини кафолатлайди. Мактабгача таълим ва тарбия орқали болаларнинг ривожланишига асос яратади.

УМУМИЙ ЎРТА ТАЪЛИМ МАЖБУРИЙЛИГИ

Мамлакатимиздаги таълим турлари тизимида умумий ўрта таълим марказий ўринни эгаллайди. Мактаб ҳар бир инсоннинг баркамол ва билимли шахс бўлиб вояга етишида муҳим аҳамиятга эга. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев мактабнинг миллий тараққиёт шимиздаги ўрнига баҳо бериб, шундай деган эди: **“Янги Ўзбекистон остонаси мактабдан бошланади десам, ўйламанки, бутун халқимиз бу фикрни қўллаб-қувватлайди”.**

Янги таҳрирдаги Конституциямизда давлат бепул умумий ўрта таълим олишни кафолатлаш билан биргаликда умумий ўрта таълим мажбурий эканлиги ҳақида норма белгиланмоқда. Таъкидлаш жоизки, умумий ўрта таълимнинг мажбурий эканлигига оид нормалар Италия, Болгария, Венгрия каби мамлакатлар конституцияларида мавжуд.

Унинг аҳамияти қуйидагиларда намоён бўлади:

Биринчидан, интеллектуал авлод асри бўлган XXI асрда илм-маърифатсиз ҳар қандай жамият, иқтисодиёт барқарор ривожлана олмайди. Шу сабабли, ҳар бир инсоннинг таълим олиш ҳуқуқини таъминлаш оила, жамият ва давлатга муайян мажбуриятларни юклайди.

Иккинчидан, Ўзбекистон томонидан имзоланган қўллаб-қувватлаш ҳужжатларида умумий ўрта таълим мажбурий эканлиги белгиланган. Хусусан, Инсон ҳуқуқлари Умумжаҳон декларациясининг 26-моддасида бошланғич таълим мажбурий бўлиши белгиланган. Зеро, умумий ўрта таълимнинг мажбурийлигини белгилаш орқали аҳолининг саводлилик даражасини юксалтириш жаҳонда тан олинган усулдир.

Учинчидан, мактабда ўқишнинг мажбурий эканлигини бажармаганлик учун қонунчилигимизда ота-оналар учун жавобгарлик белгиланган. Хусусан, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 47-моддасида болаларни тарбиялаш ва таълим бериш бора-расидаги мажбуриятларни бажармаганлик учун ота-оналар ёки уларнинг ўрини босувчи шахслар учун маъмурий жавобгарлик назарда тутилган. Бу вояга етмаганларнинг ўз вақтида ва сифатли таълим олишларини, ота-оналарнинг таълимга оид мажбуриятини таъминлашга қаратилгандир. Шунингдек, таълим олувчилар, уларнинг ота-оналари ва яқинларининг масъулиятини ошириш билан бирга, эртамиз эгалари бўлган ёшларнинг мактабда пухта билим олиб, ҳаётда ўз ўрнини топиб, эл-юрт қорига ярайдиган муносиб фарзанд бўлиб етишиши учун муҳим ҳуқуқий кафолат бўлиб ҳисобланади.

Шу билан бирга, 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясининг “Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили”да амалга оширишга оид Давлат дастурига кўра:

2023 йил 1 сентябрдан бошлаб ҳар бир туман(шаҳар)нинг биттадан мактабда ўқувчиларни **иккита хорижий тил ва битта касб-хунарга ўргатиш** амалиёти босқич-ма-босқич йўлга қўйилади;

2023–2024 ўқув йилидан бошлаб мактабларда босқичма-босқич ўқувчиларда коммуникатив кўникмалар, танқидий ва креатив фикрлаш, жамоа бўлиб ишлаш, тадқиқотчилик каби кўникмаларни шакллантиришга йўналтирилган **таълим дастурлари** амалиётга киритилади.

Бунда: мактабларнинг **1–4-синфларида** ўқувчиларни илгор хорижий таърибга асосида ишлаб чиқилган дарсликлар бўйича ўқиш;

5–9-синфларда ўқувчиларга умумтаълим фанларидан **таълим билимлар** бериш;

10–11-синф ўқувчиларининг **қизиқиш ва қобилиятига мос бўлган** ихтисослашган дастурлар асосида билим бериш амалиёти жорий қилинади.

АЛОҲИДА ТАЪЛИМ ЭҲТИЁЖЛАРИГА ЭГА БЎЛГАН БОЛАЛАРНИНГ ТАЪЛИМ ОЛИШГА БЎЛГАН ҲУҚУҚИ

Фуқароларни, айниқса, соғлиғида муаммоси бўлган болаларни таълим ва тарбия олиши учун боғча, мактаб, олий таълим ташкилотларида махсус шароитларни яратиш ижтимоий давлатнинг вазифаларидан биридир.

Янги таҳрирдаги Конституциямизда таълим ташкилотларида алоҳида таълим эҳтиёжларига эга бўлган болалар учун инклюзив таълим ва тарбия таъминланади, деган ижтимоий норма мустаҳкамланмоқда.

Алоҳида таълим эҳтиёжларига эга бўлган болалар сирасига жисмоний, ақлий, сенсор (сезги) ёки руҳий нуқсонлари бўлган, шунингдек, узок вақт даволианишга муҳтож бўлган болалар кирди.

2020–2025 йилларда халқ таълими тизимида инклюзив таълимни ривожлантириш Концепциясига мувофиқ инклюзив таълим ихтисослаштирилган мактаблар ва биринчи маротаба умумий ўрта мактабларда ташкил этилади. Унга кўра, соғлиғида нуқсон бўлган болаларни фақатгина ихтисослашган мактабларда эмас, ҳамма қатори умумий мактабларда ҳам ўқишнинг йўлга қўйилиши инсон кадри тамойилининг амалий ифодасидир.

Бугунги кунда ақли заиф, қар ва заиф эшитувчи, кўзи оқиб ва заиф кўрувчи, таълим аъзоларида нуқсон бўлган 21 231 нафар бола учун республикамизда 90 та ихтисослаштирилган мактаблар фаолият юритмоқда. Бундан ташқари, енгил даражадаги ногиронлиги бўлган 18 000 нафарга яқин ўқувчи мактабларда соғлом болалар билан биргаликда ўқишмоқда.

Инклюзив таълимга оид алоҳида норманинг белгилиниши:

Биринчидан, алоҳида таълим эҳтиёжларига эга бўлган болалар учун таълим ва тарбия уларнинг жисмоний ва ақлий ривожланишини ҳисобга олган ҳолда ташкил этилади. Мисол учун, уларга сурдо-таржимонлар, кўзи оқиблар учун Брайль алифбосидаги дарсликлар, зарур бўлган техник мосламалар, махсус билим ва малакага эга ўқитувчи-педагоглар жалб этилади;

Иккинчидан, таълим олиш жараёнида уларни бирор-бир шаклда камситишга йўл қўйилмайди, уларга соғлом болалар қаторидан ўрин олиб, ўз қобилиятларини кўрсата олиш имконияти тақдим этилади. Пировардида, алоҳида таълим эҳтиёжларига эга бўлган болаларнинг сифатли таълимга бўлган ҳуқуқи таъминланади.

Юқоридаги нормаларнинг Конституциямизга киритилиши боғчалар ва мактаблар, олий таълим ташкилотлари сонининг кўпайишига, таълим ва тарбия сифатининг ошишига, пировардида, ҳар бир шахснинг умри давомида таълимнинг барча турларидан фойдаланиш имкониятини беради. Шунингдек, алоҳида таълим олиш эҳтиёжи бўлган болаларнинг сифатли таълим ва тарбия олишига шароит яратилади.

Юрtnнинг юксалиш маёғи

Акбар САФАРОВ,
Ўзбекистон – Финландия педагогика
институтини ректори

Янгилашни ва мазмунли ислохотлар, халқчил ҳуқуқ мезонлари, айниқса, тақдиримиз мезони – таълим ислоҳоти давр талабидир. Шунинг учун ҳам давлатимиз раҳбари Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ўзгариш киритиш ва ташкилий чора-тадбирларни амалга ошириш юзасидан Конституциявий комиссия аъзолари билан учрашув чоғида таълим масаласини алоҳида тилга олган эди:

“Биз таълим, илм-фан ва инсон капиталини ривожлантиришга устувор эътибор бериб келимоқдамиз. Чунки бугунги шиддатли рақобат замонида фақат билим, маърифатли миллат ва давлат муносиб тараққиётга эриша олади. Улуг аждодларимизнинг янги баркамол авлодини тарбиялаб вояга етказмоқчи эканмиз, бунинг учун боғча, мактаб, олий таълим ва илм-фан соҳаларини устувор тараққиёт элтиришни конституциявий даражада мустаҳкамлаб қўйишимиз шарт. Бош қомусимизда давлат мактабгача таълим, мактаб ва олий таълим тизимини, турли мулк шаклидаги, жумладан, хусусий таълим муассасаларини ривожлантириш учун зарур шароитлар яратиш бериши билан боғлиқ нормалар ҳам бўлиши лозим. Устозга бўлган юксак эътиром Конституциямизда ўз ифодасини топиши зарур. Шунингдек, педагог ҳодимларнинг касбий фаолиятига аралашши, уларнинг хизмат мажбуриятларини бажаришига тўқсонлик қилишга йўл қўйилмаслигини Конституция даражасида белгилаб қўйсак, ўйламанки, адолатдан бўлади”.

Янги Ўзбекистонни барпо этиш, мамлакат Бош қомусини такомиллаштиришни тақозо этапти. Чунки глобаллашув, рақамлаштириш, тез ўзгариб бораётган ижтимоий-иқтисодий, сиёсий жараёнлар, жамият ва давлат барча жаҳаларини модернизация қилишда конституциявий-ҳуқуқий ислохотлар ўтказиш талабини қўймоқда. Шунга кўра, Конституциямизда таълим-тарбияни такомиллаштириш, зиёлиларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, оила институтини ривожлантириш, эзгу инсоний қадриятларимизни келгуси авлодларга безавол етказиш, миллатлараро товушликни янада мустаҳкамлаш бўйича билдирилаётган тақдирлар халқимиз томонидан қўллаб-қувватланишига ишончимиз комил. Бундай муҳим вазифани жамоатчилик билан маслаҳатлашган ҳолда жаҳондаги илгор таърибани чуқур ўрганиш асосида амалга ошириш, нафақат бугунги авлод, балки келажак авлод вақиллари олдидаги бурчимиздир. Айниқса, моҳир муаллимларнинг, фидойи педагогларнинг тақдирини Ватан тақдирини билан боғлиқ эканлиги маъмунида бу борада жиддий ўзгаришлар тақдир этилди. Зотан, билимни етказишда ўқитувчиларнинг алоҳида ўрни бор. Гарчи, бугун ахборот технологиялари ёрдамида зарур маълумотларни излаб топиш ҳам, улар орқали билимларни ўзлаштириш ҳам мумкин. Лекин айнан ўқитувчи-мураббийлар, олиғоҳ профессор-ўқитувчилар одамларнинг онгу тафаккурини ўзгариш учун кучдир. Шундан келиб чиқиб, янги таҳрирдаги Конституция лойиҳасида ёш авлод таълим-тарбияси ва ўқитувчиларнинг шаъни ҳамда кадр-қимматини ҳимоя қилишга доир қатор муҳим ҳуқуқий асослар ўз ифодасини топиши соҳ вақили сифатида мени қувонтирди.

Янгилаётган Бош қомусимиз лойиҳасида барча йўналишлар қаторида ёшлар таълими ва ўқитувчилар кадр-қиммати том маънода ҳуқуқий жиҳатдан ҳимояланган ва давлат доимий кафолатлаш мажбуриятини олади.

51-МОДДА.

Фуқаролар давлат таълим ташкилотларида танлов асосида давлат тақдирини олий маълумот олишга ҳақли.

Олий таълим ташкилотлари қонунга мувофиқ академик эркинлик, ўзини ўзи бошқариш, тадқиқотлар ўтказиш ва ўқитиш эркинлиги ҳуқуқига эга.

26 апрель – Муҳаммад Юсуф таваллуд топган кун

Муҳаммад Юсуф ҳақида гап кетганда ким эрка шоир, яна ким куйчи эди, яна ким нимадир деб таъриф беради ва ҳар ким бу борада ўзича ҳақдир.

Собир УНАР

Ўзи Муҳаммад Юсуф адабиётга кеч кириб келди. Эсингиздадир, ўша “Ёшлик” журналида танклар ҳам пахта теради ҳали, деган мазмундаги шеър чиққанда бир кунда машхур бўлиб кетувди. Биз талабалар ҳайрон бўлганмиз: ёши Сирожи-дин Саййиддан ҳам катта, қаерда биқиниб юрди экан, тавба...

Назаримда, Муҳаммад Юсуф ростдан ҳам адабиётга бир кунда кириб келиб, ўзининг муқим ўрнини топиб олгандек...

Муҳаммад Юсуф гарчи жуда машхур бўлиб кетган бўлса-да нуфузли нашриётларга қўлэзма кўтариб боришни ўзига эп кўрмасди. Хусусий наслар қалам ҳақи бермасда-да 50-100 та китобни ўзига ортиқча чиқариб беришни ваъда қилса, шоир розилик бераверарди.

Бир куни дўкандан у кишининг китобидан сотиб олдим-да, дастхат ёздириб учун бордим. Ака менга қулиб қараб тураверди.

– Сан кичкина ижодкормасан, ўғлингнинг исмини айт, – деди сўнг.

Китобга эса “Оловиддинжон! Яхши одам бўл!” деб ёзиб қўйди...

Шунда мен талабалик давримиз, ўшанда матбуотда тез-тез кўринадиган шоирлар Миро Кенжабек, Сирожи-дин Саййид, Муҳаммад Юсуфларнинг биринчи китоблари чиқишини кутганимиз, “Мактубларим”, “Рухим харитаси”, “Таниш тераклар” нашр этилганида ўнлаб шеърларни ёд олиб, пахта далаларида байтбарак қилганларимизни эсладим. У вақтларда шеър, китоб шу тахлит байрам қилинганини акага айтдим. Энди шеърларингиз қўшиқчилар тилидан тушмайди, шоирларнинг ватанпарварисиз, дедим. У одам менинг икки елкамдан ушлаб тикилиб қолди.

– Қўяверасиз-да энди, Собирвой, – дедию тез ортига ўгирилди.

Мақтовни унча хушламас эди...

Кейин Муҳаммад ака ўзи тез орада арбобга айланди. Аввал “Халқ шоири”, орадан кўп ўтмай депутат бўлди. Шогирдлари жудаям кўп эди. Шуларнинг ичидан камтароғини танлаб, юр, дея бирга кетаверар эди. У билан ҳам аслида эмранишиб ётмас эди.

Одамлар, айниқса, қўшиқчиларнинг тез машхурлик касаллигига йўлиққанини кўрамиз. Бу ҳолат ижодкорлар орасида ҳам учрайди. Агар шун эротида шу касаллик урчиса, Муҳаммад Юсуфга би-

ринчи галда ёпишиши керак эди, ўйламанки, шунда тантқиқлик қилиш ҳам шоиримизга ярашиб туриши мумкин эди. Лекин шоир машхурликка бепарво эди. Чиндан ҳам акада кибр-хаво йўқ эди.

Устозларига, айниқса, Абдулла Ориповга ниҳоятда содиқ эканини кўп кузатганман...

Шоир кунларнинг бирида сайланма китоб чиқарди. Ҳаммага тарқатди. Адашмасам, туғилган куни яқин эди. Тўсатдан биз ишлайдиган таҳририятга келиб, бир дўстимизга: “Сиз “Зарафшон” респоторанида ўтадиган тақдирот сценарийсини ёзиб берасиз”, деб қолди. Дўстимиз довдираб қолди: “Қандай бўларкин, бунақа нарсасида ишим тушмаган”.

– Йўқ, сиз боплайсиз, – деди Муҳаммад ака. – Тамом-вассалом.

Шундай деди-да, шоир чикди-кетди.

Дўстимиз, қўлида “Сайланма”, менга қарайди.

– Аканинг ижодиниям зўр билмайман. Қўшиқларини биламиз-ку, лекин...

– Уриниб кўринг, – дедим мен.

Ажабки, дўстимиз эртаси куниёқ 20 саҳифалик сценарий ёзиб келди.

– Аканинг шеърлари қиёмат, – деди у ҳаяжонланиб. – Ёнимизда юргани билан бари бир ижодини чуқур билмас эканмиз.

У сценарийни шоирга берди. Бир маҳал Муҳаммад Юсуфнинг ўзи келиб, дўстимизни қучиб, алқай кетди.

– Зўр, айтмабмидим, ўйлаганимданам зўр! Раҳмат, ука! – деди.

Ўша кунлари уюшма раҳбарияти Эллик-қалъага ёшлар семинарига тайёрланишаётган эди. Тез орада бир гуруҳ шоир ва ёзувчилар Абдулла ака бошчилигида Нукусга учиб кетишди. Уюшма раисининг ёшлар билан ишлаш бўйича ўринбосари сифатида Муҳаммад Юсуф ҳам бирга эди. Ва... ўзимиз билган қисқа тарих – ака сафардан қайтиб келмади.

Комада – беҳуш ётганини эшитиб, уч кун юрак ҳовучлаб турдик. Тўртинчи куни эса... биз истамаган мудҳиш хабарни эшитдик...

Кеча, кўз ўнгингда ғайрати тошиб турган инсон, куйчи шоир, меҳрибон дўст ва оға... тўсатдан... Ажалга ҳукм йўқ экан!

Акани, дўстни, шоирни яхши кўрардик. Ҳамон яхши кўрамиз. Соғиниб эслаймиз...

(Адибнинг бисотида олинди).

Муҳаммад Юсуф,
Ўзбекистон халқ шоири

Улугимсан, ватаним!

Мен дунёни нима қилдим,
Ўзинг ёруғ жаҳоним,
Ўзим хоқон,
Ўзим султон,
Сен тахти Сулаймоним,
Ёлғизим,
Ягонам дейми,
Топинган қошонам дейми,
Ўзинг менинг улуглардан
Улугимсан, Ватаним...

Шодон куним гул отган сен,
Чечак отган изимга,
Нолон куним юпатган сен,
Юзинг босиб юзимга.
Сингим дейми,
Онам дейми,
Ҳамдарду ҳамхонам дейми,
Оғотдан ҳам ўзинг меҳри –
Ўлугимсан, Ватаним.

Сен Маширабсан,
Халқда тумор,
Балхда дорга осилган,
Навоийсан, шоҳ ёнида
Фақирни дуо қилган.
Ясавийсан, меники деб,
Кўринган даъво қилган,
Минг бир ёғи очилмаган
Кўригимсан, Ватаним.

Сен Хўжандсан,
Чингизларга
Дарбозасин очмаган,
Темур Малик орқасидан
Сирдарёга сакраган,
Муқаннасан, қорачиги
Оловларга сакраган,
Широқларни кўрган чўпон
Чўлигимсан, Ватаним.

Ким Қашқарни қилди макон,
Ким Ёнасой томонда,
Жалолддин
– Курдистонда,
Бобуринг
– Ҳиндистонда,
Бу қандай юз қаролиг деб,
Ётарлар зистонда,
Тарқаб кетган тўқсон олти
Уругимсан, Ватаним...

Ўғлим, десанг осмонларга
Гирот бўлиб учгайман,
Чамбиз юртда Алломшига
Навар бўлиб тушгайман,
Падаркушдан пана қилиб
Улуғбеинг кучегайман,
Ғичир-ғичир тишимдаги
Сўлигимсан, Ватаним...

Ўтган кунинг – ўтган кундир,
Ўз бошинга етган кун,
Қодирини берган замин,
Қодирини сотган кун.
Қўли бослаб,
Дилин доғлаб,
Етақлашиб кетган кун,
Воз болам, деб айтолмаган
Дудугимсан, Ватаним.

Ёнингда қон йиғлаган бир
Шоирингга қараб қўй,
Гар Қўқонга йўлинг тушса,
Детдомларни сўраб қўй.
Ҳеч бўлмаса Усмон хокин
Келтирмоққа яраб қўй,
Олисларда қуриб қолган
Қудугимсан, Ватаним...

Сен – шоҳлари осмонларга
Тегиб турган чинорим,
Ота десам,
Ўғлим деб,
Бош эгиб турган чинорим,
Қўйингдаги ҷфтихорим,
Бўйиндаги туморим,
Ўзинг менинг улуглардан
Улугимсан, Ватаним!

"Kelajak uchun ovoz ber!"

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
REFERENDUMI

2023

Энди ўқитувчи касбини ўзгартирмайди

Яқин ўтган замонда шундай фарахбахш кунлар келишига ишонин қийин эди. Ўз халқининг, ватанининг келажаги бўлган ёш авлодга ўқинини, ёзинини, саванини ўргатадиган табаррук устозлар бошида тегирмон тоши юргизиларди, тахқирларди. Ўқув йилининг асосий қисмини ўқитувчи этик қийиб, далада ўтказарди. Пахтакор эди у. Ранс ва бригадирнинг чизган чизигидан чиқолмасди. Далаларни ёввойи ўтдан тозалашга, маҳаллий ўғит чиқаришга масъул эди. Ариқ казиб, сув қуярди. Ўзгани ягана, чопик, чеканка қилишга масъул эди. Пахта, ғалла режаси бажарилмасе, сўрок қилинарди. Тушларини дала шийонларида бедор ўтказарди. Пиллакор эди у. Мактаб спорт залида ипак курти бокарди. Агитатор эди у. Партия топириқларини халққа етказарди.

Соҳибжон АКБАРОВ,
Косонсой туманидаги
42-умумий таълим мактаб-ининг ўқув ишлари бўйича директори ўринбосари

Сайловлар унинг зиммасида эди. Кўчама-кўча, уйма-уй юриб, сайловчиларни рўйхатга оларди. Овоз беришни ташкил қиларди, ҳисобот бераарди. Солиқчи эди у. Солиқ йиғарди. Атеист эди у. Динга қарши курашарди, рўза тутганларнинг рўзасини ушатарди, намоз ўқиганларни қора рўйхатга киритарди. Мажлислар ва тадбирлар учун ўрин тўлдирувчи, қарсақ чалиб турувчи эди. Бир сўз билан айтганда, топириқларни қойилмаком қилиб бажарадиган текин хизматкор эди. Ўқувчиларга таълим, тарбия бериш унинг учун энг охириг вазира эди. Ўқув журналларини юрийтиш, табелларни тўлдириш, ўқувчилар билимини баҳолаш учун у ўзига вақт топиши керак эди. Бора-бора обрўсига путур етаверган, бечора устоз ҳеч ким менсимайдиган, паст назар билан қараладиган, маоши арзимаган, рўзгорини зўрга тебратадиган кишига айланиб қолганди. Унга ота-оналар ҳам, ҳатто таълим берган шогирдлари ҳам қўл кўтаришгача, ҳақоратлаб сўқишгача бориб етди. Унинг арзи-додини тинглайдиган, химоя қиладиган бирор ташкилот ҳам, қонун ҳам йўқ эди. Орият устунлик қилиб, эркак ўқитувчилар дипломни сандиққа солиб, бошқа иш топишга мажбур бўлди. Ўзини тадбиркорликда, савдогарликда, фермерликда ва энг ачинарлиси, мардикорликда синаб кўрди. Ўқитувчи эканлигини сир тутиб, чет элларда қора ишларда ишлаб, елкаси шилиниб, пул топишга ҳаракат қилди.

Президент Шавкат Мирзиёев давлат тепасига келган кундан бошлаб сиестатдаги бундай ҳатоларни тўғрилаш масаласида жиддий кураш олиб борилади. Шахсан Президент ўқитувчи мақоми, обрўси учун курашди. Қатор фармон ва қарорлар чиқарди. Президент минбарда туриб: «Ўқитувчининг ойлик маоши минг долларга етказилади!» деганда қўнчилик бу гапга шубҳа билан қараганди. Чунки ўша пайтларда бундай ёлгон ваъдалардан ўқитувчилар чарчаган эди-да. Лекин орадан ҳеч қанча вақт ўтмай гап тасдиғини топди. Юқори малакага эга бўлган, билими синовдан ўтказилиб, сертификат олган ўқитувчи ўн миллион сўмдан зиёд маош опа бошлади. «Қайданам шу касбни танлаган эканман?» деб ўз касбини ўзгартирган ўқитувчилар яна мактабга қайта бошлади. У қайтган мактаблар Президент мактаблари, ижод мактаблари бўлди. Бу ишларни кузатиб, шу касбни танлаб хато қилдим чоғи, деб афсусланиб юрган мендай ёшларнинг кўнглига хотиржамлик инди.

Ўқитувчи зиммасига юклатилган ортиқча вазифалар аста-секин олиб ташлана бошланди. Янги Ўзбекистонда умумхалқ муҳокамасидан ўтган янги Қомуснинг 52-моддасида муҳтарам устознинг, табаррук ўқитувчи-мураббийнинг шаъни, маъвои ва обрўси қонунан химоя қилинадиган бўлди.

Статистик маълумотларда айтилишича, айна пайтда мамлакатимиздаги таълим даргоҳларида 685 мингдан зиёд ўқитувчи фаолият олиб бора экан. Улар бугун ўқитувчилик касбини танлаб, хато қилмаганликларини англаб етган бўлсалар ажаб эмас. Чунки ўқитувчи чин маънода эъзоз, қадр топадиган пайт келди. Бугун ўз устида ишлаган, синовлардан ўтган, махсус сертификат – ёриқ эгаси бўлганларнинг маоши унча-мунча тадбиркорнинг топишдан кам эмас. Энг муҳими, мажбурий меҳнатдан озод этилган ўқитувчи ўз устида ишлашга вақт топади. Энди у кўча супирмайди, девор окламайди, қурувчиларга ёрдамчи эмас, балки, у ҳурмат-эъзозга лойиқ инсон. Агар мажбурий меҳнатга яна жалб қилинадиган бўлса, қонунда жавобгарлик бор. Энди у чинакамга ўз касбининг эгаси. Ҳатто олийоҳларда таълим олаётган юқори босқич талабалари учун ҳам мактабда ёшларга сабоқ бериш имконияти яратилди ва улар ойлик маош олишмоқда. Бир сўз билан айтганда, ўқитувчи мамлакатдаги барча инсонларнинг устози деган олий мақомга қайтди. Бу табаррук зотдан сабоқ олиб, мустақил ҳаётга қадам қўйган барча кишилар устозларни қадрлай бошладилар.

– Ирода бобида сувдан ўрнак олишларингизни истаيمان, – деган экан бир куни устоз Суқрот ўз шогирдларига.

– Сувнинг иродаси қандай бўлади? – деб сўрашибди шогирдлари.

– Сувнинг йўлини чапдан тўссалар, ўнгдан оқади, ўнгдан тўссалар, чапдан оқади, кўндалангига тўссалар эса қўққа юксалади, лекин олға бориш истагидан ҳеч қачон кечмайди, – деб жавоб берибди Суқрот.

Чиндан ҳам фидойи сабр эгаси бўлган, камтарин устозлар машаққатларни енгиб, тўсиқларни босиб ўтиб, дорилмомон кунларга етиб келди...

30 апрель куни бўлиб ўтадиган Умумхалқ референдумида барча устозлар ҳеч иккиланмасдан Янги Ўзбекистон Конституциясини қўллаб-қувватлаган ҳолда яқил овоз беришларига шак-шубҳа йўқ. Чунки янелиланган, халқ маффаоти учун хизмат қиладиган бахтимиз Қомуси бизники, ўзимизники!

“Adolat” газетаси таҳририяти Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси бош мутахассиси Суяндик МАМИРОВА падари бузуққорни
Муҳаммад бобо МАМИРОВнинг вафоти муносабати билан таъзия билдиради.

Кўнгил кечинмалари

СОҒИНГАНЛАРИНГИЗ БОРМИ? ДЕМАК, СИЗ БАХТЛИСИЗ...

Сиз шундай инсон бўлингки, қадрлиларингиз сизни қалбан қадрлаб яшашсин. Сиз шундай инсон бўлингки, улар сиз билан яна тақрор ва тақрор учрашишни, суҳбатлашишни ва сизнинг олдингизда ўзларининг қалбан хотиржам эканликларини ҳис қила олишсин... Сиз шундай инсон бўлингки, қалби меҳрга лиммо-лим инсон бир сония сиздан узоклашшилари билан яна сизни кўмсашин ва соғинишин...

Шундай меҳрни ҳис қилиб яшаш қандай бахт... Сизни соғинадиган ва сиз соғинган инсонларингиз борми? Демак, сиз бахтлисиз... Мен ҳам бахтлиман – чунки соғинишга арзирли қадрли инсонларим бор...

МАҚТОВНИ ЯХШИ КЎРАСИЗМИ? Демак, бу сизнинг фожеангиз...

Сўзлаётганингизда сизга қарши чиқиб, доим эътироз билдириб, сиз билан баҳшлашадиган инсонлардан кўра, ҳар бир гапингизни маъқуллаб, “сизга қойил қолдим”, деб мақтайдиган инсонлар, аслида, хавфлироқ инсон бўлишар экан.

Негак, ноҳилис мақтов инсон ҳаёти учун хавфли жараён, шу сабабли улар ноҳилис мақтов орқали ўсишингиздан кўра синишин-

гизни, бахтли бўлишингиздан кўра бахтсизлигингизни исташар ва бунинг учун сизни омадсизликка, бахтсизликка рўбарў қилиш мақсада доимий ҳаракат қилар ва имкон бўлди дегунча орқангиздан зиён етказувчи режаларни тузишар экан.

Хавфлилардан хавфсизлигингизни таъминлашни ўрганинг. Атрофингиздагилар баъзан бахтингизга ҳам, фаолиятингизга ҳам кучли таъсир ўтказишлари мумкинлигини англаб етинг... Атрофингиздагиларни фарқлай олингиздагина, жисмингизда кучли шахс етилганини англаб етасиз...

ТАСОДИФИЙ ҚАДРЛИЛАР...

Сиз қадрлайдиган инсон учун, сизнинг ҳам қадрли бўлишингиз бахт аслида. Биласизми? Баъзан ҳаётимизга тасодифан кириб келган инсонлар бизга бахт мазмунини англаштишга қодир бўлишар ва аслида улар ҳам тасодиф эмас экан. Ҳеч қачон ҳаётимизда шунчаки, тасодифий учрашувлар бўлмайди! Ҳаётимизга кириб келган инсон биз учун ё синов, ё жазо ёки бизга тақдир йўллаган қадрли совға бўлар экан.

Гулнисо САЙДОВА

ADOLAT
SOTSIAL-DEMOKRATIK PARTIYASI

Бош мухаррир: Исрол ХАМРОЕВ

Таҳрир хайъати:

Баҳром АБДУХАЛИМОВ
Наримон УМАРОВ
Муҳаммад АЛИ
Гавҳар АЛИМОВА
Мухаррам ДАДАХОДЖАЕВА
Қодир ЖЎРАЕВ

Зухра ИБРАГИМОВА
Тошпўлат МАТИБАЕВ
Тальят МУРОДОВ
Абдуқамол РАҲМОНОВ
Умиджон СУЛАЙМОНОВ
Собир ТУРСУНОВ
Шухрат ЯКУБОВ

Бўлимлар:

Партия турмуши ва парламент фаолияти бўлими —

71 288-46-54 (149);

71 288-42-14 (144);

Ахборот, ҳуқуқ ва хатлар бўлими — 71 288-42-12 (132);

Қабулхона — 71 288-42-12 (141) факс;

Реклама бўлими — 71 288-42-14 (132); 90 900-72-15

Масъул котиб — Абдуғани Содиков

Навбатчи мухаррир — Саодат Раҳимова

Таҳририят манзили: 100043, Тошкент шаҳри,
Чилонзор тумани «Шарк тоғи» кўчаси, 23-уй.

1995 йил 22 февралдан

чичка бошлаган

info@adolatg.uz

adolatg-95@mail.ru

ISSN 2013-5217

4772041521004

1 2 3 4 5 6

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 0018 рақами билан 2006 йил 6 декабрда рўйхатга олинган. Қоғоз бичими А-2. Ҳажми — 3 босма табоқ. Офсет усулида босилган. Бюрогма Г — 400

Адади — 6220

Босиниш топширини вақти — 21.00

Босиниш топширилди — 21.10

Баҳоси келишилган нархда

Таҳририятга келган қўлэзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Реклама материаллари учун таҳририят жавобгар эмас.

Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

«Шарк» НМАК босмахонасида чоп этилди.

Қорхона манзили: Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси, 41-уй.